

Un crit vitalista contra el desànim

MANEL MANCHÓN

Una realitat. Moltes vides amb experiències similars, parelles que van viure recordant la cançó de Joan Manuel Serrat *Paraules d'amor* i que van veure truncades les seves il·lusions i esperances per una dictadura cruel, encara que ara alguns historiadors pretenguin suavitzar-la. David Escamilla, inquiet activista cultural, escriptor i periodista, ha volgut dibuixar els protagonistes d'aquella cançó, que, de fet, representen el conjunt de la societat catalana al llarg dels últims 42 anys, des del 1967, quan Serrat feia el seu primer concert al Palau de la Música, fins al 2009. Una època que ara, en el context de la greu crisi econòmica que patim, s'està idealitzant perquè va comportar una gran transformació social i econòmica.

Escamilla, fill del popular radiofonista Salvador Escamilla, que apareix en el llibre dirigint el seu recordat *Radioscope* a Ràdio Barcelona, ha aconseguit que, a través del Ramon i la Maria, la parella que ha fet de la cançó de Serrat la banda sonora de la seva vida, el lector pugui viatjar per la Barcelona de finals del franquisme. Més enllà de la història d'amor, entre una noia d'una família benestant connectada amb el règim i un noi compromès políticament del barri de Gràcia, el llibre traspua un vitalisme que s'ha anat apagant en el si de la societat catalana en els últims anys. Escamilla reivindica amb el llibre un cert optimisme, malgrat les evidents dificultats actuals –massa pendants de l'evolució de la prima de risc–, tenint present la grisor i l'opressió

que van viure els protagonistes de *Paraules d'amor*.

Malgrat que el llibre pugui servir –i ho fa amb una gran eficàcia– com una guia del que ha succeït en els últims decennis –els més grans veuran en el comissari García el temut i cruel comissari Creix–, *Paraules d'amor* és una obra de ficció, una novel·la romàntica que respon a una hàbil operació literària. L'autor se serveix dels diàlegs, amb frases curtes i amb capítols també curts, que aconsegueixen una lectura àgil, no exempta d'emocions.

Escamilla, encara que juga bé les seves cartes a l'hora de construir una bona peça literària que enganxarà molts lectors, ha deixat també el seu segell més personal. Fill de Salvador Escamilla, promotor del fenomen que va suposar la Nova Cançó, i fillol del mateix Serrat, l'autor va viure de primera mà les relacions culturals, socials i personals que tots aquells protagonistes van establir, encara que no fos en el primer moment d'efervescència, perquè va néixer el 1969. Així, per les pàgines de *Paraules d'amor* hi fan acte de presència les festes a Bocaccio d'aquella Gauche Divine burgesa que volia ser lliure i que era tot creativitat, des de la seva, però, posició privilegiada en comparació al conjunt de la societat catalana. I no deixa d'apuntar, amb contundència, la hipocresia d'alguns segments socials que, encara ara, viuen vides personals marcades per la ficció. El lector ho descobrirà.

Però el que no sabem –Escamilla ho decidirà en el futur– és si aquelles parelles que es van deixar de veure, després de les primeres paraules d'amor, voldran refer plegats les seves vides en la maduresa. ♦♦

PARAULES D'AMOR
DAVID ESCAMILLA
EDICIONS 62
272 PÀG./19,50 €

EFE

Ecòs d'una esperança sostinguda

ENRIC SÒRIA

La figura de Teodor Llorente (de qui l'any passat es va celebrar el centenari de la mort) encarna i en bona mesura compendia el que va ser la Renaixença valenciana, en les seues consecucions i en els seus límits. Aquell moviment de recuperació d'una llengua silenciada havia d'engendrar una fructífera posteritat a Catalunya, però al País Valencià va topar amb un eco social molt tebi, quan no refractari, i l'entusiasme inicial es va anar diluint a poc a poc. La Renaixença valenciana va ser tímida i defensiva, encerclada per un entorn hostil. Josep Yxart ho va dir molt bé: el 1886 la Renaixença valenciana volia dir l'incansable Teodor Llorente (1836-1911) i quatre gats més. Llorente era conscient del parcial fracàs de les il·lusions que havien provocat que,

mig segle abans, una colla de joves valencians es posaren a escriure versos en la llengua d'Ausiàs March i del seu poble. Per això, ja ancià, no va deixar d'atiar les noves generacions d'escriptors, tot i que els propòsits que els movien eren ben diferents dels seus. I per això, aquell fracàs parcial va ser també un èxit parcial, perquè és gràcies a Teodor Llorente i la seua petita colla d'adllaters que la literatura catalana al País Valencià ha sigut, i continua sent, una realitat viva.

Si l'herència de Llorente és ambigua, el tracte que ha rebut dels seus hereus ho ha sigut encara més. Durant dècades ha sigut una figura desatesa i sovint injuriada. Els fruits de la Renaixença valenciana semblaven massa pobres, mentre que les mancances saltaven a la vista. Quant a la seua poesia, llastada per les convencions jocfloralesques, resultava massa arcaica per ser estimulant. Ha calgut esperar molt per-

EL SOMNI D'UNA PÀTRIA DE PARAULES
JOSEP PIERA
BROMERA
310 PÀG./19,95 €

què s'anara imposant, sobretot gràcies als treballs de Rafael Roca, una comprensió més equànime del difícil context del poeta i de la rellevància de la seua obra. La biografia divulgativa que acaba de publicar Josep Piera (Beniopa, 1947), *El somni d'una pàtria de paraules*, editat per Bromera, s'inscriu en aquest nou esforç de comprensió. Cal dir que és de justícia que l'haja escrita un poeta que sempre ha defensat la qualitat de l'obra de Llorente i que ha sabut copsar tant els encerts de la lírica llorentina com els complexos clarsobscurs de què sorgí.

Aquesta biografia està escrita des de l'afinitat cordial i descriu amb agudesia l'evolució de la poètica de Llorente, del lamartinisme inicial a les provatures amb tons més íntims i subtils, passant pels intents de modular estètiques tan provocadores com la de Baudelaire. El Llorente de Josep Piera és un poeta d'un romanticisme tardà temperat pel bon gust

d'una profunda formació clàssica i per una sensibilitat afable i moderada. També és un poeta conservador, fidel a les fascinacions literàries de la seua joventut, però alhora és algú que llegeix en francès i en alemany i que segueix amb perceptiva atenció les novetats. El resultat és un poeta més complex del que haviem cregut els lectors superficials, a part de tenir una destresa i un instint idiomàtic envejables.

El biògraf també encerta a plasmar l'època de Llorente, la d'una València que viu una expansió caòtica i vibrant, amb uns cercles d'escriptors i artistes que recullen i expressen aquesta vitalitat. El lector del Principat trobarà en aquest llibre tot un món bullent de figures poc conegudes i atractives. És un capítol de la història de la literatura catalana que mereix interès i hem d'agradir a Josep Piera que haja sabut fer-nos-el present al cap del temps. ♦♦